

Bétsből, Pénteken, October' 23-dikán 1818.

Német Ország,

Aachen. — Közönséges levelekben ezek jelentetnek az Aacheni Congressusról Oktober' 9-dikén: —

„Az idegen seregeknek Frantziaországból való eljövetele, mint előre is remélneni lehetett, már meghatározott 's nintsen egyéb hátra, hanem, hogy a' fizetendő summák eránt még némely intézetek tétetessenek. A' Conferentziák' jegyző könyve, mint halljuk Cs. K. Udvari Tanácsos Gentz úr keze alatt van. Conferentziák napjában gyakran kétszer is és hosszasan tartatnak. A' négy nagy Hatalmasságoknak 's Frantziaországnak Ministereiken kívül senki be nem hotsátatik ezen Conferentziákba. Vannak itt több más Udvaroknak Ágenseik is, hogy uraikat az itt folyó dolgok felől tudósítsák: de nintsen hivatalyszerént való karakterjek. Ugy látszik, hogy ezen Congressuson semmi féle új tárgyak fel nem vétettek. A' Fejedelmek között legnagyobb egygyesség uralkodik; 's kabinetjikben nints egyéb törekedés, csak Europa' békességének megerössítettése. Az Austriai Császár egészsége egészen helyre állott; tegnap ki is kotszott. A' Pruszsus Király azért, hogy a' Császár a' 4-dikben esett innepi pompákban nem részesülhetett, pótlásképpen más innepet akar adni, a' melly nagy gyakorlási mustrából, ebédből, estvéli időtöltésből (Cercélből), Concertből, 's hálból fog állani. Madám *Catalani* 6-dikben Hercteg Metternichnél énekelt számos

gyülekezetben. Sándor Császár nagy beetsülettel viseltetik Frantzia Minister Richelieu eránt; kiváliképpen első egygyüttléteklór nagyon sokáig beszélgetett velle Odessáról (hol a' nevezett Hercteg egész a' Királynak Párisba lett vizsameneteléig Kormányozó volt). Ezen Császárral legpompásabb és számosabb kíséző sereg van. Ferentz Császár itt is majd éppen azt az életmódot tartja, mellyet Bétsben tart. Kevés kísézőkkel gyakran látogatja a' Manufakturákat; estve pedig muzsikában találja enyhülését 's időtöltését. A' Pruszsus Király egész figyelmét vendégeire láttatik, mint gazda, fordítani, melyben a' lakosok által is annyira segítettik, hogy ők a' külső Hatalmasságok eránt nagyobb elragadtatással láttatnak viseltetni, mint a' magok Királyok eránt. Oktober' 7-dikén ismét gyakorlási mustrának kellett volna lenni, de ez is elhalasztatott, azért, hogy Sándor Császár rosszul lett. Az utóbb ide érkezett Diplomaticus emberek között említik *Pozzo-di-Borgó* Gróf, 's *Bejme* Cancellarius urakat; Státustanátsos *Kotzebue* urat is várják. A' Monarkhák elútoznak 15-dikben *Maubeuge* vagy pedig *Watterloo* felé egy nagy gyakorlási mustra tartatásra. Reménység van, hogy visszaérkezéséig minden munka készen leszen, a' mit aláírás által meg kell erössiteniek. *Aachenben* még 500 szállások találtatnának kiadnivalók, 's még a' vendégfogadók sintsenek mind tele. Az itt kijövő újságlevelek panassolkodnak, hogy az az eleintén elterjesztett

hír, hogy az idegeneknek ide lett összeseregglése véghetetlen nagy volna, sokakat, kivált Austriaiakat, eltartóztatott az Aachenbe való jöveteltől. Spaaban sokkal nagyobb a sokaság, mint itt. Vagy három Anglus *Boxerek* (ököllel viaskodók) is érkeztek Aachenbe, de nem szerentséselt; itt nem kapnak ezen Anglus játékon; nem harmonizál az idevalók' érzékenységeikkel. Már adtak egy játékot, de csak 90 nézők jelentek meg.

Egyéb tudósításokban ezeket írják *Aachenből* Oktob. 10-dikén: —

„Sándor Császár még roszzszúl van, 's ezen napokban senkit maga elejébe nem botosátott. A' Pruszzszus Király tegnapelőtt a' *Frankenberg* nevű hegynek meg-nézésére menvén, melly a' Nagy Károly idejebéli nevezetes régiségek közzé tartozik, annyira megsokasodott körülette a' látására gyülekezett nép, hogy jobbnak találta ő Felsege egy oldalfejt lévő árkos úton a' városba vissza térni, a' hol senki nem is gondolta volna. — A' múlt szombaton történt, hogy Ferentz Császár ő Felsege éppen csak Gr. *Wirbna* úr ő Exc-jától kísértetve egészzsen esmeretlenül az innét fél óranyi távolságra lévő *Chimicus Rethel* úr Szalamia és Berlini kék festék fábrikájának meg-nézésére menvén, a' nevezett *Chimicus* úr ő Cs. F.ségét mint más vendégeit szokott betsülettel fogadta, ő Felsegének minden chimiai foglalatoskodásokat megmútoogatott, 's mind ezeket ő Felsege megelégedéssel nézegetvén, mindenekről oly ahozértéssel beszélgetett a' *Chimicussal*, hogy ez a' maga vendégét egy *Chimistának* tartotta. Hanem mikor már eltávozni akart volna ő Cs. Felsege, egy ember, ki most ott a' fábrikában dolgozik, de a' ki 20 esztendeig szolgált volt a' *Latur* Cs. K. *Dragonos* Regentjében, ő Felsegét megismerve, 's lábai előtt térdre esvén, felkiáltott:

hogy *Éljen Ferentz Császár!* melynek hallására a' *Fabrika*' tulajdonosa *Rethel* úr elbámulván, engedelmekért, hogy oly bátorsággal viselte magát — a' Monárkhia pedig kegyes tekintetet vetvén az emberre, így felelt nagy lebotssátkozással: *Jól van, jól; én úgy se' egyébert jöttem, tsak tanulni* — 's azzal a' katonának hat aranyot ajándékozván, a' városba vissza kotsizott.

Ugyan innét ezeket írják 11-dikben a' közönséges levelek: —

„Gróf *Wirbna* ő Exc.ja tegnap elútozott Belgiumba: vissza jövetelég *F. M. Lajtnánt Kutschra* Generaladju-táns úr teszi helyette a' fő Kamarási szol-gálatot. — Sándor Császár még mind roszzszúl van; hasa' meghülése miatt szenved.

„Austriai Császár ő Felsege tegnap azon vidéknek meglátására kotsizott, melynek *Laendchen der Heiden* (Pogányok' országotskája) a' neve, hogy az ott találtató *Teuti* és *Bardenbergi* szénbányákat meg szemlélje. Ez a' vidék is egy a' Nagy Károly' idejebéli nevezetes ritkaságok közzül. Midőn Nagy Károly ennek Német lakosait a' keresztyén hitnek felvételére rá venni akarta, ezek a' magok isteneik mellől eltávozni nem akarván, a' város' északi része felől találtató erdős és hegyes vidékekre futottak ki, 's így kaptá tőlök ez a' vidék a' *Laendchen der Heiden* nevezetet. Egy nagyon romános völgy találtatik benne, melynek *Teut* a' neve, a' hol állott gyaníthatóképpen a' *Szent Tölgyfais*. Éppen *Teut* felett esik *Bardenberg* nevű falú, vagy a' *Bardusok*' lakhelye. Még tsak a' folyó esztendőnek tavaszán azt a' kárt tette itt a' tudományoknak a' tudatlanság, hogy egy igen nevezetes régiséget semmivé tett, a' midőn egy még a' 10-dik században épült templomot, melynek tornya egy, hat oszlopokon nyugvó, keresztboltozaton állott, lerontván, helyébe egy

új módi kisdéd templomot épített. Ezen vidéken a' beszédje is különös az embereknek; p. o. a' Szerdát *Woodstagnak* vagy *Wodanstágnak* 's a' Szombatot *Soterstágnak* nevezik, az elsőt a' magok háboruistenétől *Wadantól*, másikat a' Németek' Viziistenétől *Solertől*. — Ő Cs. Felsőge meglepéssel szemlélgette ezen vidéket 's az itt-találtató intézeteket; a' gőzmaschinákat méltó tsudálkozással nézegette, 's a' bányahegyekről-hegyekre gyalog felment, noha voltak nyerges lovai is jelen."

Bavariai újságlevelekben olvassuk, hogy Oktober' 2-dikán estve az Aacheni világosítások között a' Postaigazgatói házán ezen deák mondás találatván, *Omne trinum perfectum*, nagyon szemébe tűnt az Anglusoknak, a' kik magokat kétség kívül nem gondolták azon Hármak közzé számláltatni, kikre ezen megvilágosított deák mondás volt a' célzás.

Olasz Ország.

Roma — folytatása az Oktober' 2-dikán tartatott Titkos Consistoriumban elő fordult tárgyak' előadásának. —

Azon Érsek és Püspök urak között, kik ezen Consistoriumban praeconizáltak (helybehagyással kihirdettettek), voltak: mint Warschaueri Érsek az eddig volt Cujaviai Püspök, *Malczewsky Ferentz* — mint Goritziai vagy Gradiskai Püspök, a' Laibachi volt Kánonok Fő Tisztelendő *Walland Jósef* — mint Magyarországon Eperjesi Görög-Catholicus Püspök (melly Püspökség most állítatott-fel), a' Munkátsi-Káptalan Seniora (Primeriusa) Fő Tisztelendő *Tarkovits Gergely*, Fő Pap Urak.

Spanyol Ország.

A' Frantzia levelek erősítik, hogy a' Finantziai Minister Garay maga látta, hogy néli fel kell a' Ministerségen hagyni, minekutánna ezen dolgokat vég-

hez nem vihette — 1)ször, hogy a' Papi jószágok egy-ötöd részének eladására — 2)szor, a' Szerzetes Rendek' kevesítettetésére — 3)szor, a' St. Jagoi, Compostellai, Alkantarai, Calatravai, 's több Vitéz Rendek' Nagymesterségeiknek 's Kommandatorságoknak eltöröltetésekre a' Pápától Bullát nyerhessen.

Az Amerikai plántatartományokra néve valamint szintén Spanyolország' környülállásainak az Aacheni Congressuson való állapotjára néve is, nagy halgatás van Spanyolországban. Az Udvari újságban legnagyobb szározság uraikodik. *Meksikóból* Mártyius' közepén innen történt dolgokról semmi nintsen benne; a' *Morillótól* jött tudósítások pedig tsak Májusig történt dolgokról beszéllenek. *Kadiksban* is a' készülétek nem oly nagy tüzzel tétetnek, mint a' Generális Abisbal megérkezése után várni lehetett volna. Úgy látszik, hogy a' pénznek nem léte a' legnagyobb akadály.

Spanyol Amerika.

A' Ney-Yorki újságlevelek bizonyosnak írják lenni, hogy az Északi Amerikai egygyesült Státusok és Spányolország között valósággal megkezdült azon egygyezés, melly szerént az utolsó, Floridát az Egygyesült Státusoknak által engedi, öt millió Dollárokért (a' melly 10 millió ezüst forintoknál valamivel többet teszen.) Már tsak a' hizza, hogy a' Spányol Király 's az Amerikai Előtlő az alkut ratiifikálják. Az Anglus Kurirnak, mint látjuk, nem tettik ez a' vásár. Mikor a' dolgot kihirdette, ily jegyzéseket tett hozzá: —

„Közönséges hír, hogy a' *Madridi* és *Washingtoni* Országlovszékek között véghéz ment a' Floridákat illető vásár. A' summa, melyben megalkudtak öt millió Dollár; a' melly summa egy harmadát teszi annak, a' minn Frantzia-

ország *Louisianát* oda adta. Mi ezen újságot úgy írjuk, mint igen hiteles kút-főből vett hírt, 's mint a' melyről a' Ney-Yorki újság is, mint valóságról úgy ír. Ha így van a' dolog, meg kell vallanunk, hogy ebben nagyon bőlt's politikai mesterséget vitt véghez az Amerikai Országlószék, ámbár nagyon ohajthatnák ezen Respublikának barátjai, hogy ennek Generálissa Jackson, a' történet motskot ne ejtette volna az okos politikán. Nagyon ditsősséges lett volna a' Floridának elnyerése, ha illy nagy két-szinséggel nem eszközöltetett volna is a' dolog. A' két Floridák betse az Egygyesült Státusokra nézve véghetetlen: 's éppen ilyen nagy másfelől az a' kár, sőt az a' több valami mint kár, mellyet mi az által vallunk. Már most az Egygyesült Státusok egy olyan schol meg nem szakadó és senkitől nem hánthatató földet birnak, a' melly *St. Croix-tól*, vagy az Új-Braunschweigi határok-tól fogva egész a' Mississipiig terjed, 's oly tengerpartokra tettek szert, a' milyent egy magános Hatalmasság se' bir. Addig, míg a' Floridákat Spanyolország bírta, ki voltak az Egygyesült Státusok' déli birtokai tétetve az ellenséges megtámadtathatásoknak. Azonközben még is sokkal fontosabb nyereség ez az Amerikaiakra nézve, kereskedési 's tengeri erőssödési, mint katonai tekintetben. Új kikötőhelyek, bámulásraméltó hajóépítésre való helyek, hajóépítő mívhelyek, a' Napnyugoti szigetekkel 's nevezetesen a' Déli Amérikával való szabadabb közösülésnek megnyílása, a' melly kereskedési piatzokról az Egygyesült Státusok a' magok figyelmeiket soha le nem veszik — ezek, ezek mondom azok a' nagy nyereségek, mellyek a' Floridáknak elnyeréséből egyenesen következnek.

Északi Amerika.

Az Egygyesült Státusok Előülölője most

ismét biztost küldött különös követségbe a' Veneczeuai Direktorhoz *Bolivárhoz* Augusturába. Ezen Biztos urnak neve Irvin. — Nagyon tetszik az Amérikiáknak, hogy azt hallják, hogy az ő Követjek Rush úr Londonban nagy betsületben tartatik; minden innepi pompákra, mellyeket a' Státus' nagy emberci adnak, elhivattatik, 's nevezetesen, hogy ő az Orosz Nagy Hertzegét, Mihályt, a' ki Angliát, Skotziát, 's Irlandiát beutozván, Londont nem régen hagyta oda, 's az Orosz Követet udvarlásával megtisztelvén, neki ezen látogatást a' nevezett Nagy Hertzeg is visszszonozta az Orosz Követ úrral egyetemben.

Azt jegyzik-meg, hogy a' *Szent Anna* felé evező Amériikai hajók, a' kik oda eleségvásárlás végett közelitének, a' szigettől bizonyos távolságra megállapodni kéntelenítettnek, mind addig, míg a' szigetről egy tsajkán két Anglus tiszt-hozzajók érkezvén, ezek laistromba írják, hogy mire van szüksége a' hajósoknak; a' melly laistrommal osztán az egyik tiszt a' kikötőhelybe a' kívánt eleségért visszaevezvén, a' másik tiszt az alatt az Amériikai hajón marad és vigyáz, hogy a' szigettel valahogy semmi közösülése ne történhessék.

A' *Meksikói* határok mellett lakó Indusok is ellenségesen kezdik magokat viselni a' Spanyolokhoz. Nem régen hetet a' határok mellett megszorítván 's cltisipvén, meggyilkolták őket. Egy gyermeket 's egy aszszonyt felakartak áldozni a' magok bálványoknak az ő úgynevezett nagy tsil-lagjoknak, hanem a' papjaiktól megvásárlotta a' fiut egy Amériikai ember; az aszszonynak feláldozását pedig, míg meggyermekezne, elhalasztani akarták: de az aszszony azután, hogy megszült egy lóra felkapván 's gyermekét az Indusok kezében hagyván, elillantott onnét. Ugyan tsak ezen Indusok között a' *Comanches* tör'sökbéliek nem régen 2000 rab-

szolgákat vittek-el a' *Teksás* béli Spanyoloktól, 's egygyenként annyiért adják őket, a' mennyi egyegy öszvérnek az arra.

Egy *Floridai Indus* vezér, *Perryman*, nem régen *Ángliába* megérkezvén, az *Országlószéktől*, pénzt, ruhát, és holmi néki kedves szerszámokat kapott ajándékba, de még is nagyon kedvetlen, minthogy azt, hogy a' hajóról, mellyen oda jött, kiszállhasson 's *Londonba* mehessen, meg nem nyerhette.

Bonaparte József már régtől fogva az *Egygyesült Státusok'* külömbkülömb tartományáiban való útozással tölti idejét.

Washingtonban bámulásra méltó módon gyarapodik a' nagy épületeknek sokasodása. Tsak ezen esztendőben 121 nagy és szép magános épületek készültek-el az *Országlószék* palotáján kívül.

Nem régen affelett vetekedtek egymás között az *Ánglus* kétféle gondolkodású irók, hogy milyen nagyságú tengeri hadi ereje van most az *Egygyesült Státusoknak*. A' *Kurir* azt mondotta, hogy az ő egész hadi hajós seregek áll: három 74 ágyus lineahajókból; kilentz fregátokból, mellyek között négy 44, három 36, és két 32 ágyusok laláttanak; 's két *Korvettéből*, mellyeknek egygyike 20, a' másika 18 ágyus. — „Ha (ily megjegyzést vetett a' *Kurir* ezen felszámolás után) éljöhét is valaha az az idő, melyben az *Amérikaiai'* tengeri creje *Nagy Britanniának* félelmet okozhat, mint ezt az odavaló újságlevelek erőssítik, annyit legalább most mi is elmondhatunk, hogy meszsze vannak még azok az idők, mikor ezek a' veszedelmek elkövetkezhetnek.“

Egy *Ánglus* tllenben másképpen ír *Amérikából* az *Egygyesült Státusok'* tengeri erejéről a' *Morning-Chroniclében*. Ez azt erőssíti, hogy most kilentz kész

lineahajójok, tizenhét fregátjok, és tizenkét *Korvettéjék* van, a' mellyeknek száma egy esztendő alatt tizenegy lineahajókkal fog szaporittatni, mellyek már most mind az építő mívhelyeken vannak.

Ánglus Lord Selkirk a' *Felső Canadai* széleken oly mozgásokat teszen, mellyek, mint a' *Ney-Yorki* újság megjegyzi, nem tettzetnek az *Egygyesült Státusoknak*; ingerli az *Indus* népeket, hogy mondjanak-le az ezen Státusok eránt való engedelmességről. Az úgynevezett *Veres-víz* mellett fészkelte-meg magát az említett *Lord úr*, és sántzokkal is körül vette tanyáját. Nagy kereskedést folytat bőrökkel, mellyeket az *Indus* népektől igen oltsón kap, 's ezt is irigyelve nézik az *Amérikaiaiak*.

Frantzia Ország.

Párisban oly hír terjedett-el, hogy a' *Templarius* Urak' Rendje ismét láb-ra akarna állani, vagy fel akarna hamvából elevenülni. — *Cambraiban*, az *Ánglus* armáda' fő hadi szállásán, mint hallatott, *Oktober'* 24-dikére volt határoztatva azon tábori lovaknak elkotyavtyéltetésé, mellyeket a' seregek *Ángliába* haza vinni nem akarnak. A' *Straszburgi* újságlevelekben *Oktober* 15-dikéről említették, hogy a' *Préfektus* onnét indulófélben volt *Colmár* felé, hogy a' *Cs. K.* seregek' fő vezérével ezen seregeknek onnét lejendő útnakindulására nézve szükséges eszközök eránt tanátskozzék. A' *Württembergi* seregeknek a' *Rénuson* való általszállittatásokra már gyűlték a' hajók *Lanterburghoz* és *Sulzhoz*.

A' *Londonban* tartózkodó *Amérikai* *Insurgens* Ágensék meghívták a' félzoldra tételve lévő *Frantzia* tisztet, hogy vegyenek az ő armádáiknál szolgálatot, 's előmenetelt és az *Amérikába* való elvezésre szükséges költséget ígérték nekik. Sokak találkoztak, a' kik elfogadták ezen meghívást, 's részint a' *Hav-*

rei, részint pedig Belgiumi kikötőhelyek felé útnak indultak, hogy ott hajókra üljenek: de olyanok is számosan találtak, kik úgy nyilatkoztatták ki magokat, hogy jobbnak tartják azt az idő pontot elvárni, míg hazájoknak szüksége leszen reájok.

Az utóbbi öszszeesküvésért elfogatott személyek' dolga már ennyire elvált, hogy Generál-Lajtnánt Báró *Conuelt*, 's *Remilly* és *Songis* urakat, a' Pertelintező Itélőszék a' Státus ellen való öszszeesküvésért gyanusoknak lenni Oktober 8-dikán kinyilatkoztatta 's az ő ügyeket a' Királyi fő törvényszék' elejébe igazította; *Joannis* és Vice-Gróf *Chapdalain* urakat pedig, mint nem gyanúsokat, szabadon éleresztette.

A' Frantzia Politziai Minister Gróf *Decazes*' hat rokonait, a' Ministernek és feleségének szeméik' láttára, nagyon borzasztó szerentséllenség érte. *Versailles*-től nem messze a' mezőre kikotsizván, 's a' rokonok egy fedeletlen, 's magasan függő bőltsőjű hintóban elől menvén, feldőltek, még pedig oly szerentséllenségül, hogy egynék lába letté tört, 's a' más öt is ki nagyobb ki kissébb sérelmet kapott. A' Minister és felesége, a' feldőlt szekér után más szekérben ültek. A' szerentséllenek közt van a' Ministernek egy attyáról való bátyja; egy huga, egy testvére' leánya 's többek.

Párisban nem régen egy úr valamelyik kávéházban egy asztal mellett üldögelvén, egyszer tsak be megy oda egy szép ifjú aszszonyszemély 's egy karján lévő gyerktőzét letesz' az asztalra az ott ülő úr' elejébe, így szolván: Az úr nekem pénz adott, hogy ezen kisdedet a' talált gyermekek' házába vigyem; ezt én nem tselekedhetem; itt a' pénz is a' gyermek is; viselje gondját az úr. Adieu!

Orleans városában nagyon mesterseges gyilkosságot követett-el valami gonosz ember. Egy penzió levő 's egy-

szersmind háztulajdonos Kapitány meg házasodván, nem soká valakitől lakadalmi ajándékba egy nagy iskátulyát kap. A' ki hozzá vitte alig távozván-el, az új házas felnyitja az ajándékot — azon szempillantásban el-sül belőlle négy pistoly, a' szoba füstel tele-telik, a' lövésre beszaladnak a' tselédek, 's hát az uroknak egy golyobis a' kezit más a' lábát rontsolta öszsze. Ki tseléckedte a' gyilkosságot, nem tudják; tsak gyanítják, hogy valakinek olyannak kellett tseléckedni, a' ki irigylette a' Kapitány' házossági szerentséjét.

Párisban Anti-Minerva nevezet alatt egy új újság állott-fel Oktober 1-ső napjától fogva, a' melyben kijövő tárgyáról tsak abból is clegendőképpen lehet itélni, hogy annak kiadója a' legesmeretesebb Ultrák, úgy mint: *Cha-teaubriand*, *Villele*, *Fievè*, *Vitrolles*, *Fitzjames*, 's több ilyenek.

Melly nagyon iparkodjanak ezen Ultrák a' magok célzássaiknak végrehajtásán, megtettzik abból is egyebek közt, hogy még Londonban is újságot állítottak-fel magoknak, 's a' mit Frantziaországban ki nem adhatnak, oda küldözik kibírdetés végett. Ezen újságnak neve *Argus Politique*; *Chabannes* nevű a' kiadója; Frantzia nyelven irattatik. Ebben a' Frantzia Constitutzió Anti-royalistának, Anti-Monarchistának, Anti-Frantziának neveztetik, 's nyilván kimondatik benne, hogy Frantziaország külömben nem lesz boldog, ha tsak arra az állapotjára vissza nem tétetik, melyben a' revolutzió előtt a' Parlamentumok' idejében volt. — Az ilyen gondolkodású írők annyira mentek; kivált Londonban, minthogy Frantziaországban éppen ilyent nem mernének tselekedni, hogy *Vitrollest* azzal ketsegtetik, hogy betsületének tarthatja a' Ministeriumból lett kitétetésél.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Fő Tisztelendő *Schönvisner István* Apátur, és Kir. Universitas Könyvesházának Prefektusa, Nagy-Váradí Kanonok, Nagy Váradon Sept. 26-dik napján betses életét elvégezte. —

Ő Cs. K. Felsege méltóztatott Nagy Méltóságú Végh István úr ő Excelentziáját, Cs. Kir. Titkos Tanátsost, Sz. István Rendének közép keresztését, a' Magyar Országí Provincialis Commissariusságnak Fő Direktorát, és Ts. N. Baranya Vármegyének Fő Ispányát, Császári Királyi Kamarássággal megtisztelni.

Méltós. *Paintner Mihály* Noví Püspök Urnak Ráthóti Prépostnak, a' Királyi Helytartó Tanátsnál lévő Tanátsosnak érdemeit ő Felsege azzal méltóztatott megjutalmazni: hogy a' Gyóri Káptalanhoz kapsolt, 's a' Kanonoksággal járó Sz. Albert Prépostságával megajándékozta, melynek birtokába a' szokott rendtartás szerént a' Káptalan gyűlésében Fő Tiszt. Felső-Büki Nagy Imre Lector úr által September' közepén beiktattatott.

* *

Erdélyből Augustus' 15-dikán, de a' melly tudósítás October 22-dikén érkezett-meg.

A' Nemes Udvarhely Széki Korondi határon régtől fogva közhasználásban lévő savanyú vízről, (mellyet itt a' Székelyek Borvíznek neveznek) melly több nyavalyákban is, de nevezetesen a' feredője a' Podágrába és Hacmorhoisbe kúndóokra nézve megbetsülhetetlen Cura. Most nyári Curán itt lévén Nagy Méltóságú Imperialis Gróf és Státus Consiliarius Széki Teleki Mihály úr ő Excelentziája, Nemes Maros Széknek Fő Királyí Birája, több Nagy Méltóságú Uri

Rendekkel egygyütt, több utánna jártatása és szemes vizsgálata után egy olly nevezetes forrásra talált, melyben több vas, és értz fixus taláztatik 's jobb italú mint a' régi ivó kút; melyre nézve azt a' tisztelt Méltóságos Gróf úr ő Exc. ja egy egészből kifaragott kő kúpúbe helyeztetlette. Ezen Korondi Borvíz annyira megnyerte tapasztalt orvosló creje által több Nagy Méltóságok előtis a' kedvességet, hogy nagy költséggel a' kut helysege körül jó lakható házakat építettek, 's főképpen Júliusban és Augustusban özsze gyűlvén, ebéd előtt a' savanyúvíz itallal és feredéssel, azután pedig az e' végre készített nagy Bálházba mezei gyönyörűséges mu'sikálatással 's tántzolásal töltik a' Hazai és Honnyi gondoktól egy kevésbé kúpihenni szánt idejeket, 's e' végre mindenféle gyönyörködtető eszközöket a' Publicumra való nézt megszerezni, és kieszközölni nagy költségek mellett sem sajnálnak. Eleven példáját mutatta ebben a' részben nevezetesen a' szélesen kiterjedett tudományú Méltóságos Zeykfalvi Zeyk Miklós úr, a' midőn egy 1500 veder bort befogható Levegőí Hajót (Luftballont) készített, és készítettett több segédekkel egygyütt, és azt olly tökéletesen kidolgozta, hogy feleresztésével az igen számosan özsze gyülekezett Publicum előtt a' legnagyobb applausust nyerte, és a' mennyire a' tisztelt Ml.gos ifjú úr megmérhette, 457 német öl magosságra emelkedett-fel a' golyobis.

Elegyes Dolgok.

Maximilian Austriai-Estei Fő Herzeg e' hónap' 4-dikén a' Calaisi kikötő helyben hajóra ülven, Angliába általvezett. Ő R. Fő Hertzegsege Gróf *Novellara* nevezet alatt, *incognito*, folytatja útozását.

Minekutánna Göttingában a' tscndesség egészen helyre állott volna, hogy az ezután tanulni odamenő ifjak és szülők az efféle lármás történeteknek többszöri előfordulására nézve minden félelem nélkül lehessenek, meghatározta az Országlószerk, hogy minden most Göttingában találtató tanulóknak 's az ezután odamenendőknak is a' következő nyilatkoztatást írják alá: — „Alolirt megígérem, hogy az ezen Universitas ellen (Witzenhausenben a' Tanulók' Tanácsa által) kimondatott Tilalomnak (Verrufnalo) végrehajtásában semmiféle módon nem részesülök, 's megnevezve azon idegen tanulókat eránt, kik ezen tilalomra semmit se' hajtván letzkélre jártak, vagy a' kik ezután is letzkélre fognak járni, sem szóval sem tselekedettel ki nem jelentem azt, hogy eme tilalomnak kötelezőnek lenni tartanám; sőt inkább meghatározva kinyilatkoztatom, hogy minden efféle tselekedetet, mint a' Királyi Országlás ellenvaló nagyon bünös patvarkodást, úgy nézek; és hogy az ezen büntételekre nézve meghatároztatott büntetés, a' várbéli fogóság, előttem jól tudva van.“

B é t s.

Császár és Király ő Felsége Feldmarschallajtnant Hessen-Homburg Filep Princzet, az ő sok és megkülömböztetett érdemeire való tekintetből a' Szent István Magyar Kir. Rendjének nagy keresztjével méltóztatott kegyelmesen megajándékozni.

Az idegen seregeknek Frantziaországból lejendő eltakarodásokra nézve ma meghatározott tudósításokat verénk. A'

Párisi Monitör hivatalos tudósítást adott ki Oktober 12-dikén, melyben jelentik, hogy Hertzog Richelieu és a' más négy Hatalmasságok' Ministerei *Aachenben* Oktober 9-dikén aláírták azon Egygyezést, hogy ezeknek seregeik Frantzia országot a' jövő November' 30-dikáig oda hagyják. Ezen Egygyezés szerént azon 700 millió Frankokból, mellyeket Frantziaország az 1815-ben Nov. 20-dikán költ kötés szerént kész pénzben fizetni tartozott, még 265 milliók vannak hátra, mellyekből 100 milliók maradnak Fr.ország' adósságának Nagy Könyvébe beirattatva a' folyó Okt. 5-dikén volt pénzfolyamat (Cursus) szerént (per 75½ Frank).

Ezen tudósítások szerént már minden rendelkezések megtétetve voltak az induláshoz. Az ágyuknak és bagázsiaknak a' legközelőbbi napokon meg kellett indulni.

J e l l e n t é s.

Azon érzékeny Alagjának ára, mellyel Ns. Cseresnyés Sándor úr, új esztendő táján b. c. Hermine Cs. Kir. Herczegaszszonyunk' Hamvait megtisztelé, az érdemes Szerző úr által a' Pesti Aszszonyi egygyesüfétől a' védett Vakok számára ajánlatott volt. A' több, ezen szép és hasznos célra bé jött summák között nevezetes azon 50 fr., mellyel a' napokban Ts. Csorba József Somogyi Physicus úr ezen Intézetet gazdagítá. Kérettelnek mind azon urak, kik ezen Könyvetskéket vagy magok jó szántokból elvitték az elosztogatás végett, vagy kinek a' Szerző úr által ezen végre ajánlattak, hogy az árát Ts. Szathmáry József Agens úrhoz, mint a' ki e' végett megkéretett, utasítani ne terheltessenek.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 October' 20-dikán 233⁵/₈ — 21-dikén 234⁵/₈ — 22-dikén 234⁵/₈ — forintot.